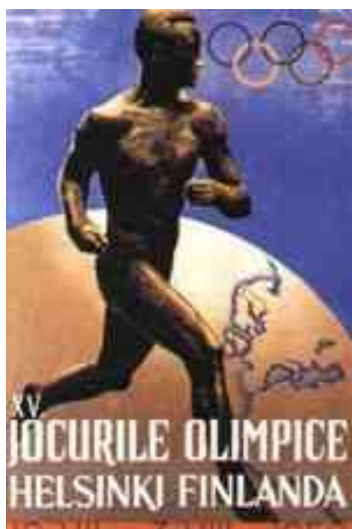


HRY XV. OLYMPIÁDY HELSINKI 1952

- KRAJINA: Fínsko
- TERMÍN: 19. 7. – 3. 8. 1952
- ÚČASŤ: 4925 športovcov (4407 mužov, 518 žien) a 69 NOV, súťažili v 149 disciplínach 17 športov.
- ÚČASŤ Z ČSR A ZO SLOVENSKA: 106 športovcov z ČSR (91 + 15), z toho 11 zo Slovenska (11 + 0). Ján Zachara (box) prvý do 57 kg, Mikuláš Athanasov (zápasenie) druhý v gréckorímskom štýle do 67 kg, Ferdinand Daniš (športová gymnastika) piaty na bradlách, Július Torma (box) do 67 kg vyradený vo štvrtfinále, Ľubomír Vambora (rýchlostná kanoistika) šiesty v K1 na 1000 m.
- NAJÚSPEŠNEJŠIE KRAJINY: 1. USA 496 (40-19-17), 2. ZSSR 487,5 (22-30-19), 3. Maďarsko 259,5 (16-10-16), 4. Švédsko 227,5 (12-13-10), 5. NSR 171 (0-7-17), ... 10. ČSR 92,5 (7-3-3).
- NAJÚSPEŠNEJŠÍ PODĽA MEDAILÍ: Viktor Čukarin (ZSSR, športová gymnastika) 4-2-0, Emil Zátopek (ČSR, atletika) 3-0-0, Maria Goročovská (ZSSR, športová gymnastika) 2-5-0, Nina Bočarovová (ZSSR, športová gymnastika) 2-2-0, Grant Šagiňan (ZSSR, športová gymnastika) 2-2-0, Edoardo Mangiarotti (Tal., šerm) 2-2-0.



Na Hrách XV. olympiády Helsinkách pripravilo Fínsko - ako krajina nadovšetko oddaná športu - výbornú a žiživú atmosféru, a príjemné olympijské hry. Hoci zapadli do obdobia naplno rozbehutej „studenej vojny“, keď v Sovietskom zväze vrcholila éra Stalina a v USA zase prebiehal „hon na čarodejnice“, OH 1952 sa viac ako ktorékoľvek pred nimi priblížili olympijskému ideálu. Odohrávali sa na jednoduchých a pritom účelných športoviskách. Novinkou pri ich príprave bolo utvorenie medzinárodného marketingového programu – 18 firiem z 10 krajín poskytlo na OH svoje tovary a služby za reklamu.

Kuriozitou zase bolo, že OH 1952 oficiálne neboli ukončené. Odstupujúci prezident MOV Švéd Sigfrid Edström (v Helsinkách za jeho nástupcu zvolili Averyho Brundagea, ktorý bol vo funkcii celých 20 rokov) si text záverečného prejavu zabudol v hoteli a keď potom na štadióne bravúrne rečnil z hlavy, zabudol predniesť predpísanú formuľku...

Hneď na samom začiatku Hier v Helsinkách sa rehabilitácie po dvadsiatich rokoch dočkal v tom čase ešte stále medailovo najúspešnejší olympionik





histórie a fínska žijúca atletická legenda Paavo Nurmi (na fotografii na predošlej strane). Deväťnásobný šampión z rokov 1920 - 1928, ktorého MOV z OH 1932 vyhlásil pre predchádzajúce porušenie amatérskych predpisov, dostal poctu zapáliť na slávnostnom otvorení Hier v Helsinkách olympijský oheň. Dočkal sa veľkého aplauzu. Podobne neskôr aj jeho krajan, gymnasta Heikki Savolainen, ktorý skladal olympijský sľub športovcov. Hoci mal už 45 rokov, podieľal sa na bronzovej medaile fínskeho družstva...

V Helsinkách sa prvý raz na olympijskej scéne zjavila výprava Sovietskeho Zväzu - jednoznačne dominantná krajina ľudovo-demokratického, neskôr socialistického bloku. Tento blok krátko po 2. svetovej vojne vo východnej Európe vytvorili viaceré krajiny, zbavené nacistického jarma sovietskou armádou. Sovietska výprava mala triumfálnu premiéru. V bodovom hodnotení národných tímov skončila tesne za dovtedy neohrozenou výpravou USA, čo spôsobilo šok. Bolo zrejmé, že popri USA má športový svet druhú supervelmoc. A bolo očividné aj to, že aj na olympijskej pôde sa začalo propagandisticky podnecované súperenie o to, ktorý spoločenský systém je úspešnejší a lepší.

Ešte vyhotenejší ako pred štyrmi rokmi v Londýne bol v Helsinkách problém so separovaním športovcov, reprezentujúcich krajiny z politicky protichodných táborov. Vedenie sovietskej výpravy totiž odmietlo ubytovať sa spolu s „reprezentantmi kapitalistického systému“ v Olympijskej dedine v Käpylä. Ubytovali ju teda na inom mieste – v študentskom internáte v Otaniemi. Tam napokon zo solidarity bývali aj výpravy z ďalších krajín sovietskeho bloku. Ženy, ktoré v tom čase nemohli bývať v rovnakých zariadeniach ako muži, ubytovali v domove rehoľných sestier. Hoci delegácia vtedy autonómneho Sárska v Helsinkách štartovať mohla, MOV odmietol pripustiť na štart OH v Helsinkách športovcov z Nemeckej demokratickej republiky, ktorá po svojom vzniku v roku 1949 len ťažko získavala medzinárodné uznanie. V srdečnej atmosfére fínskej metropoly však športovci na podobné problémy politickej povahy radi a ochotne zabúdali.

Jednoznačne najväčšou hviezdou helsinkých Hier bol atlét Emil Zátopek z ČSR (na fotografii). V krajine, ktorá si bežec-kých vytrvalcov ctí nadovšetko, dôstojne nadviazal na úžasné výkony svojho predchodcu Nurmiho. Ako prvý a dodnes jediný v olympijskej histórii triumfoval na všetkých troch najdlhších bežec-kých tratiach – na 5 km, 10 km a napokon i v maratone, hoci v ňom štartoval prvý raz v živote! Zátopek zatienil aj skvelú partiu medailovo bohatších sovietskych gymnastov



na čele s niekdajším väzňom v koncentračnom tábore Viktorom Čukarinom (s medailovou zbierkou 4 – 2 – 0). Jeho spôsob behu, ktorý pôsobil dojmom, že sa namáha ako bežný človek a na dlhej trati doslova bojuje o život, očaril svet. A ešte viac jeho love story s manželkou Danou, ktorá triumfovala v hode oštepom. Svoje víťazstvo dosiahla v čase, keď si „česká lokomotíva“ dobehla po zlato v behu na 5 km. Fotografie vzájomne gratulačných bozkov v tom čase najpopulárnejšej manželskej dvojice sveta obleteli zemeguľu.



Medzi najvýznamnejšie osobnosti Hier 1952 sa zaradili viacerí atléti, ale aj ďalší športovci. Bob Mathias z USA vo veku 21 rokov zopakoval olympijské víťazstvo v desaťboji, čo sa znovu podarilo až v Moskve 1980 Britovi Thompsonovi. Senzáciu spôsobila partia jamajských šprintérov na čele s víťazom štvorstovky Georgeom Rhodenom a s ďalším skvelým bežcom Arthurom Wintom (na obrázku na predošlej strane) – v štafete na 4x400 m Jamajčania zdolali Američanov a utvorili svetový rekord. Ženské šprinty ovládli Austrálčanky, medzi ktorými Marjorie Jacksonová triumfovali na 100 i 200 m. V dvoch vrhačských disciplínach suverénne dominovali sovietske reprezentantky – vo vrhu guľou Galina Zybinová s náskokom 71 cm, v hode diskom Nina Romaškovová dokonca o 434 centimetrov! Sovietska gymnastka Maria Goročovská

získala medaily vo všetkých siedmich súťažiach – dovedna dve zlaté a päť strieborných! V ženskom plávaní štyri z piatich disciplín vyhrali Maďarky. Ich krajina vyslala na futbalový turnaj azda najkvalitnejšie mužstvo v olympijskej histórii, zázračný „aranycsapat“ na čele s Ferencom Puskásom (na fotografii vľavo).

Pre výpravu ČSR so 106 športovcami, z toho 11 Slováckmi, bola helsinská olympiáda ešte úspešnejšia ako londýnska. V bodovom i medailovom rebríčku sa prvý raz prebojovala do elitnej desiatky. Čs. športovci získali spolu sedem zlatých, tri strieborné a tri bronzové medaily. Zlato z Londýna v C1 na 1000 m obhájil rýchlostný kanoista Josef Holeček. Senzačné bolo veslárske víťazstvo třeboňskej štvorky s kormidelníkom v zložení Mejta, Havlis, Jindra, Lusk a kormidelník Koranda.

O siedme zlato výpravy sa postaral Slováč – rodák z Kubry Ján Zachara (na fotografii). V boxe v kategórii do 57 kg po finálovej výhre nad Talianom Sergiom Caprarim nadviazal na triumf svojho vzoru Júliusa Tormu z Londýna 1948. Torma tentoraz doplatil na príliš radikálne predsúťažné zhadzovanie váhy. Vo vyrovnanom a výbornom štvrtfinálovom súboji s neskorším šampiónom Poliakom Chychlom prehral tesne na body.





Okrem Zacharu sa blysol aj zápasník z Košíc Mikuláš Athanasov (na fotografii), ktorý v gréckorímskom štýle v kategórii do 67 kg získal bronz. Gymnasta Ferdinand Daniš skončil piaty na bradlách, ka-jakár Ľubomír Vambora šiesty na 1000 m trati a plavec Ľudovít Komadel, ktorý v rozplavbe na 200 m prsia vyrovnal olympijský rekord, ôsmy, pričom pri poslednej obrátke bol ešte na treťom mieste.

Zaujímavé je, že na stupni víťazov po hode kladivom stáli dvaja maďarskí atléti, ktorí sa narodili na území dnešného Slovenska – zlato získal vo svetovom rekorde 60,34 m rodák zo Senca József Csermák a bronz obhajca zlata z Londýna, košický rodák Imre Németh. Okrem nich štartovali v Maďarských farbách ešte dvaja športovci, pochádzajúci z územia dnešného Slovenska.

ĽUBOMÍR SOUČEK